

2377
vēsturiskā
izziņa

LATVIJAS VALSTS ARHĪVS

Latvijas Zinātņu akadēmija

**Elektronikas un datorzinātņu
institūts**

VĒSTURISKĀ IZZIŅA

FONDA Nr. **2377**

1

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADEMIJA
ELEKTRONIKAS un SKAITĻOŠANAS
TEHNIKAS INSTITŪTS

VĒSTURISKĀ IZZIŅA

I

Latvijas Zinātņu akadēmijas Elektronikas un skaitļošanas tehnikas institūts (ESTI) organizēts pēc LZA priekšlikuma no 1960. gada 1. jūnija (LKP CK un LPSR MP 1960. gada 31. maija lēmums Nr.283), ievērojot zinātnisko pētījumu attīstības elektronikā, tehniskajā kibernetikā un skaitļošanas tehnikā lielo tautsaimniecisko nozīmi Latvijā. ESTI izveidots uz ZA Fizikas institūta skaitļošanas centra un Enerģētikas un elektrotehnikas institūta elektronisko mašīnu laboratorijas bāzes.

ESTI darbojas saskaņā ar ZA apstiprinātiem Statūtiem kā juridiska persona.

1960.-1961.gg. ESTI tika pabeigta pirmā ciparu skaitļotāja (uzsākta 50. gadu otrajā pusē Fizikas institūtā) Latvijā LM-3 izstrādāšana. Tika veikti plaši pētījumi asinhrono automātu struktūru sintēzē un loģisko vadības iekārtu projektēšanas automatizācijā. Izstrādāti varbūtisko automātu konstruktīvās teorijas pamati, izmantojot stohastiskas metodes, veikti pētījumi automatisko sistēmu statistiskajā optimizācijā, kā arī pētīti un izstrādāti ātrdarbīgu elektronisko ierīču elementi un mezgli uz tuneļdižu bāzes. Visai plaši teorētiski pētījumi un praktiskas izstrādes bija saistītas ar specializētu mērīšanas un informācijas apstrādes sistēmu izveidi. Tā tika izstrādātas un ieviestas ražošanā potenciostatisko un elektroķīmisko mērījumu automatizācijas sistēmas, oriģinālas televīzijas, siltuma un rentgena attēlu apstrādes sistēmas ar visai plašu pielietojuma spektru dažādās tautsaimniecības nozarēs, kā arī radīti teorētiskie pamati un izstrādātas impulsu plūsmu parametru mērīšanas sistēmas un radīta teorija un konkrētas augstas precizitātes analogciparu pārveidotāju izstrādāšanas metodes, kā arī oriģinālas loģisko shēmu testēšanas metodes un iekārtas.

Institūta struktūra 1960.g.: - direkcija, - tehniskās kibernetikas laboratorija; - skaitļošanas iekārtu laboratorija; - vadības iekārtu laboratorija; - LM-3 laboratorija; - konstruktoru birojs. Strādājošo skaits - 46, t.sk. 17 zinātniskie un 24 zinātniski-tehniskie darbinieki. Turpmāko gadu laikā institūts paplašinās. 1963.g. ZA prezidijā apstiprināta ESTI struktūra: - loģisko sistēmu sintēzes laboratorija; - drošības (надежность) laboratorija; - diskrēto iekārtu elementu laboratorija; - sarežģīto shēmu analīzes laboratorija; - nejaušā meklējuma (случайный поиск) laboratorija; - matemātiskās modelēšanas laboratorija; - laboratorija "Elektrons"; - speciālais konstruktoru birojs ar darbnīcām; - galvenā inženiera daļa. 1964.-1965. gg. izveidotas projektēšanas procesu automatizācijas laboratorija un mērījumu automatizācijas grupa, informācijas apstrādes sistēmu laboratorija, zinātniski tehniskās informācijas daļa.

Kopš 70. gadu vidus veikti plaši pētījumi un izstrādāta skaitļotāju sistēmu un tīklu arhitektūra, darbības analīzes, testēšanas un drošības garantēšanas metodes, kā arī ar skaitļotāju sistēmu un tīklu izveidošanu un integrēšanu saistītā aparatūra un programnodrošinājums. Aktīvi turpināti darbi dažādu specializētu informācijas apstrādes t.sk. mikroprocesoru sistēmu teorētisko un praktisko problēmu risināšanā. Plašu pielietojumu medicīniskajā diagnostikā u.c. jomās guvušas principiāli jaunas sistēmas vides zondēšanai ar īsu radioimpulsu palīdzību. Starptautisku atzinību guvuši teorētiskie un lietišķie pētījumi randomizētas un neregulāras signālu diskrētās apstrādes jomā.

1966.g. pie ESTI izveidots Skaitļošanas tehnikas eksperimentālais uzņēmums, kuru 1971.g. iekļauj institūta Eksperimentālo izstrāžu daļas sastāvā. 70-ajos gados ESTI struktūra pilnveidota: 1970.g. 17 laboratorijas un sektori apvienoti 3 daļās, atbilstoši galvenajiem zinātnisko pētījumu

virzieniem: - Sarežģīto sistēmu daļa (no 1971.g. Pārvaldes kompleksu daļa), - Diskrēto iekārtu daļa, - Galīgo (конечные) automātu daļa, - Informācijas apstrādes sistēmu daļa (no 1971.g. Informācijas apstrādes daļa); kā arī: - Eksperimentālo izstrāžu daļa, - Patentu informācijas daļa.
1970.gadā institūtā strādāja 412 darbinieki, t.sk. 109 zinātniskie darbinieki.

80. gados turpinās ESTI struktūras pilnveidošana. 1984.g. institūtā darbojas 25 laboratorijas:
- mikroprocesoru skaitļošanas iekārtu lab., - plašu joslu pārveidotāju lab., - ātro subsistēmu lab.,
- informācijas stohastiskās pārveidošanas lab., - videoterminālo kompleksu lab., - projektēšanas automatizācijas lab., - skaitļošanas tīklu arhitektūras lab., - transporta tīkla lab., - tīklu mērsistēmu lab., - interaktīvo skaitļošanas metožu lab., - diagnostikas sistēmu lab., - tīklu resursu pārvaldes problēmu lab., - terminālo kompleksu lab., - datu nodošanas sistēmu lab., - informācijas programējamo pārveidotāju lab., - kompleksēšanas sistēmu lab., - skaitļošanas tīklu diagnostikas lab., - telepieejamības sistēmu lab., - minimašīnu informācijas sistēmu lab., - teleapstrādes interfeisa tīklu līdzekļu lab., - informācijas tīklu apstrādes lab., - makrosistēmu lab., - minimašīnu sistēmu lab., - tīklu mikroprocesoru sistēmu lab., - skaitļošanas tīkla pārvaldes problēmu lab.

1987.g. institūtā strādāja 749 darbinieki, t.sk. 202 zinātniskie darbinieki.

Institūtā izveidota Zinātniskā padome ar vairākām sekcijām, tehniskā padome un disertāciju aizstāvēšanas specializētā padome. Uz institūta bāzes darbojas vairākas komplekso problēmu zinātniskās padomes un problēmpadomes: - 22.00.00 ZTP "Lokālo mikroprocesoru tīklu un sistēmu veidošana un pielietošana republikas tautsaimniecībā" zinātniski-tehniskā koordinācijas padome; - LPSR ZA prezidija Zinātnisko pētījumu automatizācijas un kibernetikas problēmu padomes 5 sekcijas; - LPSR ZA prezidija Apvienotā informācijas un bibliotēku padome; - PSRS ZA prezidija Zinātnisko pētījumu automatizācijas padomes skaitļotāju sistēmu sekcija; - LPSR Valsts plāna komitejas LPSR tautsaimniecības pārvaldes pilnveidošanas starpresoru republikāniskās padomes RAPS tehniskās nodrošināšanas sekcija; - Akadēmiskā (PSRS) galveno konstruktoru padome; - Reģionālā skaitļošanas apakštīkla "Baltija" konstruktoru padome, - LZA Terminoloģijas komisijas Informātikas terminoloģijas apakškomisija.

ESTI izveidojusies plaša sadarbība ar vairāk kā 50 PSRS un vairāk kā 20 ārvalstu zinātniskajām iestādēm un ražošanas uzņēmumiem.

Kopš 1967. gada ESTI krievu valodā izdod zinātniski teorētisku žurnālu "Автоматика и вычислительная техника". Sadarbībā ar izdevniecību ALLERTON PRESS, Inc. žurnālu izdod ASV angļu valodā ("Automatic Control and Computer Science").

1991.-1992.gg., veidojoties tirgus ekonomikai, notika izmaiņas institūta pētījumu struktūrā: samazinājās lietišķo izstrādņu īpatsvars datortehnikā, bet zinātniskās iestrādes signālapstrādē guva starptautisku atzinību un straujāku attīstību.

90-to gadu sākumā būtiski samazinājās ESTI darbinieku skaits. 1993.g. beigās institūtā strādāja vairs tikai 145 darbinieki, t.sk. 93 zinātniskie darbinieki.

Galvenie zinātniskā darba virzieni:

- signālu diskrētās apstrādes teorētiskie un lietišķie aspekti;
- dalītās datu apstrādes tehnoloģijas teorētiskās un praktiskās problēmas;
- specializētu datu apstrādes sistēmu izveide.

1992.g. ESTI reorganizēts par LZA Valsts bezpeļņas organizāciju – Elektronikas un datorzinātņu institūtu (LZA prezidija 1992.g. 17.jūlija lēmums Nr.5/2), kurš 1992.g. 10.augustā kā valsts zinātniskā iestāde reģistrēts Latvijas republikas Uzņēmumu reģistrā.

Saskaņā ar LR Ministru Padomes 1993.g. 20.jūlija lēmumu Nr.398 LZA pārziņā esošās zinātniskās iestādes, t.sk. Elektronikas un datorzinātņu institūts, ar 1994.g. 1.jūliju nodots Izglītības ministrijas pārziņā.

Institūta adrese: Dzērbenes ielā 14, Rīga LV-1006.

II

LZA Elektronikas un skaitļošanas tehnikas institūta **pastāvīgi un ilgtermiņa glabājamie (to skaitā personālsastāva) dokumenti par 1960.-1993. gadiem** nodoti ZA arhīva glabāšanā 1966.-2000. gg. Dokumentu apraksti ZA arhīvā pārstrādāti 1998.-2004. gg. Dokumenti sistematizēti un aprakstīti četros pastāvīgi glabājamo lietu aprakstos un divos personālsastāva lietu aprakstos.

Pastāvīgi glabājamo lietu apraksts Nr. 1. par 1960.-1993. gg. - lietas no Nr.1. līdz Nr. 556. Tajā iekļautās lietas sistematizētas sekojoši:

- Zinātniskās padomes un tās sekciju sēžu protokoli u.c. materiāli - 1960.-1993. gg.
- Tehniskās padomes sēžu protokoli - 1971.-1985. gg.
- Disertāciju aizstāvēšanas specializētās padomes sēžu protokoli - 1976.-1991. gg.
- Institūta pase un statūti - 1980., 1988., 1992. gg.
- Zinātnisko simpoziju, sesiju, apspriežu un konferenču materiāli - 1970.-1988. gg.
- Zinātniskās pētniecības darbu gadu plāni - 1960.-1993. gg.
- Zinātniskās pētniecības darbu perspektīvie plāni 1960.-1990. gg.
- Atskaites par zinātniskās pētniecības darbu - 1960.-1993. gg.
- Zinātniskās pētniecības darbu reģistrācijas un informācijas kartes - 1970.-1991. gg.
- Izzaņas un informācijas par institūta darbu - 1965., 1971.-1982. gg.
- Statistiskās atskaites un pārskati - 1970.-1992. gg.
- Zinātniski-tehniskās sadarbības līgumi - 1960.-1982. gg.
- Radošās sadarbības līgumi ar uzņēmumiem un organizācijām - 1990.-1993. gg.
- Materiāli par zinātnisko izstrāņu ieviešanu (akti, izziņas u.c.) - 1976.-1990. gg.
- Institūtā izstrādātās kandidātu minimuma eksāmenu programmas - 1969.-1988. gg.
- Konkursu par zinātn. darbiem nolikumi, protokoli, darbu saraksti u.c. - 1968.-1990. gg.
- LPSR ZA prēmijām izvirzīto darbu saraksti, slēdzieni u.c. - 1971.-1982., 1989. gg.
- Materiāli par institūta piedalīšanos izstādēs - 1971.-1988. gg.
- Zinātnisko izdevumu plāni, anotācijas - 1976.-1982., 1989.-1991. gg.
- Starptautiskās zinātniskās sadarbības plāni, līgumi, protokoli, ar ārvalstu zinātņu akadēmijām un zinātniskajām iestādēm - 1971.-1989. gg.
- Materiāli par institūta līdzdalību SEPP valstu sadarbībā zinātnisko un tehnisko pētījumu koordinācijas plānu ietvaros - 1973.-1987. gg.
- Izzaņas, atskaites par starptautiskās zinātniskās sadarbības efektivitāti - 1973.-1982. gg.
- Darbinieku izbraukumu lietu izskatīšanas komisijas sēžu protokoli - 1975.-1980. gg.
- Atskaites u.c. materiāli par ārzemju zinātniskajiem komandējumiem - 1979.-1981. gg.
- Dokumenti par ārzemju zinātnieku uzņemšanu - 1974.-1989. gg.
- Sarakste ar PSRS ZA un LPSR ZA u.c. organizācijām un iestādēm par zinātnes organizācijas u.c. jautājumiem - 1960.-1979. gg.
- Sarakste ar ārvalstu zinātniskajām iestādēm par zinātnisko sadarbību - 1960.-1979. gg.

Direktora pavēles par pamatdarbību iekļautas aprakstā Nr.3, jo tām ir kopēja numerācija ar pavēlēm par personālsastāvu, kāpēc veidotas kopējas lietas.

Pastāvīgi glabājamo lietu apraksts Nr. 2. par 1960.-1993. gg. - lietas no Nr.1. līdz Nr. 150. Tajā iekļautās grāmatvedības lietas sistematizētas sekojoši:

- Institūta tāmes - 1960.-1991. gg.
- Štatu saraksti un izmaiņas tajos - 1960.-1992. gg.
- Bilances - 1960.-1990. gg.
- Tēmu izstrādes faktisko izdevumu uzskaites kartītes - 1969.-1993. gg.
- Tēmām un līgumiem sadalāmo izdevumu saraksti - 1970.-1990. gg.
- LZZP piešķirtā finansējuma dokumenti - 1992., 1993. gg.
- Virsgrāmata - 1993. g.

Personālsastāva lietu apraksts Nr. 3. par 1960.-1993. gg. - lietas no Nr. 1. līdz Nr. 264.

Tajā iekļautās personālsastāva lietas sistematizētas sekojoši:

- Direktora pavēles (par pamatdarbību un personālsastāvu) - 1960.-1993. gg.
- Pavēļu reģistrācijas žurnāls - 1972.-1991. gg.
- Darbinieku darba algas izmaksas saraksti - 1960.-1969. gg.
- Darbinieku personas kontu (algas) kartītes - 1960.-1993. gg.
- Finanšu pārskati par sociālā nodokļa pieskaitījumiem, maksājumiem ... - 1991.-1993. g.

Personālsastāva lietu apraksts Nr. 4. par 1960.-1993. gg. - lietas no Nr.1. līdz Nr. 217.

Tajā iekļautas atbrīvoto darbinieku personas lietas un aspirantu lietas.

Pastāvīgi glabājamo lietu apraksts Nr. 5. par 1976.-1991. gg. - lietas no Nr.1. līdz Nr. 87.

Tajā iekļautas lietas par zinātnisko grādu piešķiršanu.

Pastāvīgi glabājamo lietu apraksts Nr. 6. par 1971.-1987. gg. - lietas no Nr.1. līdz Nr. 38.

Tajā iekļauti arodbiedrības VK dokumenti:

- Arodbiedrības atskaišu-pārvēlēšanu sapulču protokoli - 1971., 1977., 1980. gg.
- VK sēžu protokoli - 1971.-1981. gg.
- Eksperimentālās daļas arodbiedrības atskaites-pārvēlēšanu sapulču protokoli - 1971. g.
- Eksperimentālās daļas ceha komitejas (arodbiroja) sēžu protokoli - 1971.g.
- Kolektīvie līgumi, atskaite par izpildi - 1977.-1980. gg.
- Sociālistisko saistību izpildes izpildes materiāli (saistības, nolikums, protokols, atskaite) - 1972.-1987. gg.
- Konkursa-skates par labāko ZA institūtu darba drošības uzlabošanā materiāli - 1975.g.

Pārējo gadu arodbiedrības VK dokumenti arhīvā nav nodoti, jo nav saglabāti.

Lietas visos aprakstos sistematizētas pēc dokumentu veidiem hronoloģiskā secībā.

Pieņemot 1966.-1987. gados arhīva glabāšanā dokumentus par 1960.-1985. gg., nav rakstīta vēsturiskā izziņa, kā arī nav fiksēts ar aktu, kāpēc atsevišķos gados iztrūkst daži dokumentu veidi, tāpēc pašreiz to noskaidrot vairs nav iespējams.

Arhīva glabāšanā pieņemto dokumentu stāvoklis labs.

Vēsturisko izziņu sastādīja LZA arhīva vadītāja

R.Skudra

Akceptēta LZA DEK 2004.g. 17.jūnija sēdē protokols Nr. 3.

DEK priekšsēdētājs

J.Kristapsons

